

VEDTATT AV ROVVILTNEMNDEN 30.11.2017

Saksb.: Øyvind Skogstad
Tlf: 75 53 15 68
Dato: 30.11.2017
Sak: 2017/153

Forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak (FKT) - Rammevilkår, føringer og satser for 2018

Dette dokumentet inneholder rammevilkår, føringer og satser for FKT-tildelinger i Nordland i 2018. For nærmere bakgrunnsinformasjon viser vi til [saksframlegg til sak 41/2017](#) i Rovviltnemnda og til diverse lenker i dette dokumentet.

Forvaltningsplanen

Prioritering av FKT-midler tar utgangspunkt i [gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland](#), vedtatt den 20.03.2017. I forvaltningsplanen er det fastsatt en del generell prinsipper for bruk av FKT-midler. Videre er det lagt opp til at nemnda årlig skal fastsette konkrete rammevilkår, føringer og satser som skal gjelde for det aktuelle årets FKT-tildelinger (dette dokumentet).

FKT-forskrifta

All bruk av FKT-midler må være innenfor bestemmelsene i [FKT-forskrifta](#) og [kommentarene til denne](#). Der er det gitt konkrete føringer for hvilke tiltak som kan tildeles støtte.

FKT-midler og arealsonering

FKT-midlene skal forvaltes i samsvar med arealdifferensieringen mellom rovdyr og beitedyr. Bruk av FKT-midler til større tilpasninger av drift skal i hovedsak prioriteres til brukere innenfor forvaltningsområder for en eller flere rovdyrarter. Utenfor rovdyrsonene skal tapsforebygging primært skje gjennom regulering av rovviltbestandene, og det skal i utgangspunktet ikke være nødvendig med tyngre tilpasningstiltak. Samtidig tilsier kunnskap om rovdyrenes arealbruk og vandringskapasitet, at det kan oppstå tapssituasjoner utenfor rovdyrsonene. Erfaring viser at skadefelling er svært vanskelig på barmark, og det må derfor forventes at det oppstår situasjoner hvor man ikke lykkes med uttak av skadegjørende rovvilt i prioriterte beiteområder. I lys av dette bør det åpnes for bruk av FKT-midler også utenfor

rovviltsonene, særlig til tiltak som bidrar til bedre oversikt over beitedyr og økt mulighet til å oppdage rovvilttap.

Gaupebestanden skal forvaltes ut fra et byrdefordelingsprinsipp. Tapsforebyggende tiltak mot gaupeeskader skal prioriteres ut fra områdenes betydning som beite, skadeomfang og skadeutvikling, potensiale for framtidige skader og muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak.

Søknadsprosessen

1. Søknad skal sendes inn via [elektronisk søknadssenter innen 15. januar 2018](#).
 2. Husk å bruke rett skjema – ønsker du å redusere tap av sau eller rein, skal du bruke skjemaet *Forebyggende tiltak mot rovviltskader for husdyreiere, tamreineiere, m. fl.*
 3. Dersom du søker om flere ulike tiltak må det settes opp budsjett for hvert enkelt tiltak (separate faner/skjema i søknaden).
 4. Søknaden blir besvart per brev i løpet av mars/april.
 5. Blir søknaden innvilget må du bekrefte hvorvidt du ønsker tilskuddet («aksept av tilsagn»). Dette må gjøres i [elektronisk søknadssenter](#) innen fastsatt frist.
- Rapporteringskrav framgår av tilsagnsbrevet. Normalt er det krav om at sluttrapport skal leveres i [elektronisk søknadssenter](#).

Planlagte tapsforebyggende tiltak for sau

Her er de mest aktuelle tiltakene omtalt, med fastsatte satser/føringer der det er relevant. Det er også mulig å søke om andre tiltak som ikke er nevnt her. Forutsetningen er at tiltaket kan ventes å ha en direkte tapsreduserende effekt.

Vi viser også til FKT-prosjektets elektroniske veileder til tapsforebyggende tiltak i saueneiering: http://view.digipage.net/go/veileder_fkt/ (et fellesprosjekt hos Norsk Sau og Geit, Norges Bondelag og Norsk Bonde og Småbrukarlag, finansiert av Miljødirektoratet).

Erfaringsmessig mottar vi søknader som i betydelig grad overskrider tilgjengelige midler for Nordland. Vi ønsker at man i søknadene fører opp de reelle kostnadene med tiltakene som ønskes iverksatt, både investeringer og arbeidskraft. Samtidig oppfordrer vi til en tydelig prioritering i søknadene. Dersom det søkes om flere ulike tiltak, er det en fordel om dere signaliserer hvilke tiltak dere mener det er viktigst å få tilskudd til.

Bruk av radiobjeller - elektronisk overvåking (gjelder både for sau og rein)

Rovviltnemnda er positiv til bruk av FKT-midler til økt satsing på radiobjeller i 2018, i samsvar med gjeldende føringer for elektronisk overvåking i FKT-forskrifta. Viktige vurderingskriterier ved tildeling vil være behovet for bedre kunnskap om tapsårsaker i området og sannsynlig rovviltbelastning i området.

I tillegg til de rovvilt-relaterte fordelene ved bruk av radiobjeller, er det også klare driftsmessige fordeler i forbindelse med tilsyn og sankning. Siden man ikke lenger er i et utprøvningsstadium ved bruk av radiobjeller, må det forventes krav om noe økt egenandel fra og med 2018. Tilskuddsdekningen ved innkjøp vil fortsatt være 90 %, men tilskudd til drift

fjernes. På den måten prioriteres FKT-midler til å ta i bruk radiobjeller samtidig som den totale egenandelen økes.

Planlagt tidlig nedsanking av sau

Tidlig nedsanking av sau kan være et effektivt tiltak for å redusere tapene i siste del av beitesesongen. I områder med vedvarende utfordringer knyttet til tap av sau til jerv, anbefaler vi at beitebrukere tar kontakt med Fylkesmannen for å drøfte hvordan man kan få på plass langsiktige løsninger for å forebygge tap, bl.a. med fokus på planlagt tidlig sankning.

Ved tildeling av FKT-midler til tidlig sankning gjelder følgende:

- a) Tiltaket må omfatte alle besetningene i beiteområdet slik at man reduserer den skadeforskyvende effekten
- b) Tiltaket er kun aktuelt i særlig utsatte beiteområder innenfor eller like utenfor prioriterte områder for jerv eller bjørn
- c) Vedtatt [standard for tidlig nedsanking](#) skal følges.
- d) Følgende satser legges til grunn: 6 kroner daglig for hvert dyr som sankes i perioden fra 20. august og fram til og med 15. september, eller fram til slaktedato dersom slakting skjer før 15. september.
- e) Det kan gis midler til sankehjelp på kr 20,- pr sau og lam som sankes ned før 1. september.

Utvida tilsyn

Tilsagn om utvida tilsyn gis primært til fellessøknader fra beitelag eller andre samarbeidsformer. De mest aktuelle formene for utvidet tilsyn er:

- a) Utvida tilsyn med vokterhund. Tiltaket skal skje ihht. fastsatt standard.
- b) Utvida tilsyn med godkjent kadaverhundekvipasje for å bedre kunnskapsgrunnet om tap i utmark. Midlene skal brukes til kadaversøk og ikke til ordinært tilsyn av sau.
- c) Utvida tilsyn ved akutte tap. Beitelag som erfaringsmessig opplever rovvilttap, kan med fordel søke om akuttmidler på forhånd. Det kan da gis tilsagn om midler til utvida tilsyn ved akutte tap, som beitelaget kan disponere selv gjennom beitesesongen. Slikt tilsyn bør fortrinnsvis gjennomføres av godkjent kadaverhundekvipasje.

For alle typer utvida tilsyn kan Fylkesmannen åpne for at deler av tilsagnsbeløpet kan brukes til administrasjon, kursing/opplæring og hold/kjøp av nødvendige hunder.

Planlagte tapsforebyggende tiltak for rein

Her er de mest aktuelle tiltakene omtalt, med fastsatte satser/føringer der det er relevant. Det er også mulig å søke om andre tiltak som ikke er nevnt her. Forutsetningen er at tiltaket kan ventes å ha en direkte tapsreducerende effekt.

Av erfaring mottar vi søknader som i betydelig grad overskrider tilgjengelige midler for Nordland. Vi ønsker at man i søknadene fører opp de reelle kostnadene med tiltakene som ønskes iverksatt, både investeringer og arbeidskraft. Andre finansieringskilder (for eksempel tilskudd til tilleggssføring på grunn av manglende tilgang til konvensjonsbeite) og planlagt egenandel bør også oppgis.

For å sikre at tilskuddet gis til de tiltak som dere vurderer at har best tapsreducerende effekt, ønsker vi at det gjøres en tydelig prioritering mellom ulike tiltak i søknadene. Tiltak som

tilleggsfôring over en lenger periode på vinteren er kostnadskreven, og en prioritering av dette vil gi mindre muligheter til tilskudd til andre tiltak. Dersom det søkes om flere ulike tiltak, oppfordrer vi derfor til at dere i søknaden gjør en tydelig prioritering av hvilke tiltak dere mener det er viktigst å få tilskudd til. Behov for fleksibilitet og alternativer for ulike tiltak i en bestemt periode bør også beskrives i søknaden.

Fordeling av nye FKT-midler i 2018 vil bli sett i sammenheng med tildeling av restmidler i desember 2017.

Bruk av radiobjeller - elektronisk overvåking

Se kapittelet om sau.

Transport av rein til mindre rovdyrutsatte beiteområder

Flytting mellom ulike sesongbeiter er en del av reindriften naturlige driftsmønster. Dersom flytting innebærer at man bruker mindre rovdyrutsatte beiteområder deler av året kan det bidra til reduserte rovvilttap ved at reindriften får en «pause» fra rovdyrtrykket noen måneder i året. Flytting med bil kan også ha tapsreduserende effekt fordi det skaper et brudd i tid og rom mellom reinflokkene og rovviltet.

Kun direkte transportkostnader dekkes. Prosentsats for egenandel vil vurderes individuelt for hver enkelt søknad, innenfor intervallet 30-50 %.

Viktige vurderinger i forhold til prioritering av søknader og fastsetting av egenandel vil være om flyttinga kan anses som en normal del av drifta, om området faktisk er mindre rovdyrutsatt og evt. om det gis tilskudd over reindriften avtalen til flytting mellom sesongbeiter på grunn av manglende reinbeitekonvensjon med Sverige.

Som et alternativ til tilskudd til biltransport, kan det gis tilskudd til bruk av helikopter for å samle dyrene før flytting. Formålet er å redusere tapene. Vi antar at en effektiv samling vil føre til færre «strørein» eller flokker som står igjen i området det flyttes fra. Dette vil bidra direkte til lavere tap i og med at rein flyttes samlet til mindre rovdyrutsatt område. Det vil også indirekte bidra til lavere tap ved at reindriften utøverne får bruke mer tid på gjeting i vinterbeitet istedenfor å samle og gjete «strørein» og gjenværende flokker. Størrelse på tilskudd og egenandel vurderes for hver enkelt søknad, innenfor intervallet 30-50 %. Vurderingskriteriene er de samme som for transport med bil.

Tilleggsfôring av rein om vinteren

Det kan søkes om tilleggsfôring av rein dersom man ikke flytter til mindre rovdyrutsatte vinterbeiter. Tiltaket må kombineres med intensiv gjeting av reinen. Et slikt tiltak ble prøvd ut i to siidaandeler på Saltfjellet vinteren 2015/2016. NIBIO har skrevet en rapport om dette som kan leses [HER](#). Det er kun aktuelt å gi tilskudd til tilleggsfôring på frimark, det vil si at det ikke gis tilskudd til fôring i gjerdeanlegg. Fôrmengden skal ikke være større enn at minst 50 % av vinterfôret tas opp gjennom naturlig beiting. Tilskuddet kan kun dekke fôrkostnader. Øvrige kostnader, inkludert gjetearbeid, må gjøres som egenandel i tiltaket.

Intensiv gjeting av rein

FKT-forskrifta åpner for at det kan gis tilskudd til intensiv gjeting av rein dersom det kombineres med andre tiltak. Det mest aktuelle er intensiv gjeting i kombinasjon med tilleggsfôring av rein i særlig utsatte perioder av året.

Reinen er ekstra utsatt for predasjon fra rovvilt under og i perioden like etter kalvingen. Ekstraordinært tilsyn av simlene i denne perioden kan virke avskrekkende på rovviltet og dermed redusere tapet av de nyfødte kalvene.

Satser for intensiv gjeting i kalvingstida, i kombinasjon med tilleggsfôring på frimark:

- Siidaandeler med mer enn 150 rein i vårflokk: Inntil kr 30.000,-
- Siidaandeler med mindre enn 150 rein i vårflokk: Inntil kr 20.000,-

Poenget med å gi tilskudd til dette tiltaket er å bidra til tilsyn ut over det reieneier må forventes å gjøre selv som dyreeier og næringsutøver. Tidligere år har det vært mulig å få støtte til både innleid hjelp og kjøp av skuterbensin. Dette videreføres, men det blir tydeligere krav om at bensinforbruket skal knyttes til kjøring som gjeter/hjelpere gjør. Tre ulike tiltak kan finansieres, enten hver for seg eller i kombinasjon:

1. Lønnsutbetaling til gjeter.
2. Fakturering for gjetearbeid.
3. Innkjøp av bensin til hjelpere.

Tidlig slakting av kalv

Økt uttak av kalv tidlig på høsten kan bidra til reduserte tap. Bakgrunnen for dette er flere:

- Kalv er generelt mer utsatt enn voksne dyr for tap til både rovdyr og andre tapsårsaker.
- Tilveksten til kalv er svært begrenset utover seinhøsten, så det er lite å vinne i slaktevekt på å vente med kalveslaktinga.
- Tapet av rein til rovdyr øker utover høsten i den mørke årstida.
- Ved å ha en lavere andel kalv på vinterbeitene belastes disse beitene mindre, og simlene kan prioritere egen kondisjon framfor å måtte ta vare på kalven.
- Forskning viser at man i mange tilfeller kan høyne kjøttproduksjonen og lønnsomheten i reindriften ved å øke kalveuttaket.

Det er få ulemper med tidlig slakting av kalv, bortsett fra at det kan medføre merarbeid og økte kostnader ved samling og utskilling av kalv, da det kan være dårlige forhold for bruk av snøskuter.

Fokus på økt uttak av kalv er også i samsvar med reindriftsavtalen.

Det kan gis tilskudd på kr 200,- per kalv som slaktes innen utgangen av oktober måned og innrapporteres i henhold til gjeldende regelverk.

Tapsforebyggende tiltak i akutte tapssituasjoner

Rovviltnemnda setter årlig av en egen budsjettpost til akutte tiltak. Fylkesmannen kan tildele disse midlene løpende etter søknader dersom det oppstår akutte tapssituasjoner i et område.

Sauereierne/ reieneierne skal kontakte Fylkesmannen per telefon for å drøfte aktuelle forebyggende tiltak eller iverksettelse av skadefelling dersom det oppstår akutte tapssituasjoner (vakttelefon 478 29 091). Etter avtale med Fylkesmannen kan søknad sendes inn via [elektronisk søknadssenter](#). Se mer informasjon i forvaltningsplanen.

Søknader om akutte tiltak vil bli besvart raskt, normalt i løpet av få timer.

Tiltak knyttet til felling av rovvilt

Prioriterte tiltak:

- Kompetanseheving av kommunale/interkommunale skadefellingslag.
- Fortsatt fokus på å øke effektiviteten i lisensfelling på jerv.
- Videreføring av pågående arbeidet med utdanning av hunder for skadefelling av bjørn.

Samarbeidstiltak som omfatter større regioner/flere kommuner blir prioritert.

Konfliktdempende tiltak

FKT-forskrifta åpner for at det kan gis tilskudd til konfliktdempende tiltak for å gi en balansert kunnskap om rovvilt og rovviltforvaltning. Det er aktuelt med en begrenset finansiering av slike prosjekter. Tiltak rettet mot barn og unge blir prioritert.